

De opbouw van het Nederlandse politiewezen (II)

Fijnaut, C.J.C.F.

Published in:
Nederlands Tijdschrift voor Criminologie

Publication date:
1976

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Fijnaut, C. J. C. F. (1976). De opbouw van het Nederlandse politiewezen (II). *Nederlands Tijdschrift voor Criminologie*, 18, 248-257.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright, please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

De opbouw van het Nederlandse politiewezen (II)

door Cyrille Fynaut *

Ter beantwoording van de vraag op welke uitgangspunten het huidige politiewezen stoelt hebben we in het eerste gedeelte van dit artikel (NTvCr 1976/3) kort de situatie van het politiewezen voor, tijdens en na Wereldoorlog II beschreven en de rapporten besproken waarin deze uitgangspunten zijn vervat.

Nu willen we ingaan op het ministeriële standpunt bij de parlementaire behandeling van de Politiewet van 4-7-1957 en op dit standpunt in de reorganisatievoorstellen van 1969 en van 1973-1975.

V De Politiewet van 4-7-1957

Deze wet bracht geen belangrijke veranderingen, maar wel verfijningen in de organisatie zoals die door het politiebesluit tot stand werd gebracht. In de gemeenten met meer dan 25.000 inwoners is Gemeentepolitie, in gemeenten met minder dan 10.000 inwoners is Rijkspolitie; voor de overige gemeenten wordt afzonderlijk beoordeeld of zij Gemeentepolitie dan wel Rijkspolitie zullen hebben. De burgemeester heeft de verantwoordelijkheid voor de organisatie van het gemeentelijk politiekorps, de Minister van Justitie voor het Korps Rijkspolitie. De verantwoordelijkheid voor de handhaving van de openbare orde berust bij de burgemeester; in dit geval staat ook de Rijkspolitie onder zijn bevel. Het openbaar Ministerie heeft de verantwoordelijkheid voor de justitiële politietaak.

De Ministers van Justitie en Binnenlandse Zaken kunnen voor de Rijkspolitie en Gemeentepolitie algemene richtlijnen uitvaardigen t.a.v. de rechtspositie, rangen, tucht e.d. De justitiële autoriteiten hebben invloed op het personeelsbeleid bij recherche-afdelingen van de gemeentepolitie. De burgemeester in een gemeente met Rijkspolitie heeft invloed op de organisatie van de dienst en de plaatselijke commandant van de Rijkspolitie dient de burgemeester te informeren over de politieke situatie in zijn gemeente.

Er is een informatieplicht voor de bestuurlijke overheden onderling en voor de bestuurlijke en justitiële autoriteiten t.a.v. elkaar. De Ministers van Binnenlandse Zaken en Justitie kunnen de samenwerking tussen gemeentelijke, politiekorpsen onderling en de rijkspolitie organiseren. De Koninklijke Marechaussee kan in bijzondere gevallen aan de politie bijstand verlenen.

Het was een werkelijke innovatie dat in deze met een algemene omschrijving van de politietaak werd opgenomen, gebaseerd op de beschouwingen en formuleringen van de Commissie Langemeijer hieromtrent (13). In deze wet ligt vanzelfsprekend de visie van de regering op (de oplossing van) het politievraagstuk besloten en de aard van deze regeling laat zien hoezeer deze visie aansluit op de inzichten en voorstellen van de Commissie Langemeijer en van de Commissie Doelmatigheid Politieapparaat. Niettemin willen we bij de verantwoording van dit ontwerp door de regering in het Parlement nog enige opmerkingen plaatsen.

(a) De regering schilderde haar voorstel af als een 'totaal evenwicht en een harmonieus compromis' van alle standpunten en belangen maar met name van decentralisatie, handhaving van de openbare orde en doelmatigheid. Zij wenste evenwel geen discussie over de grondslagen van dit compromis. Men moest zoals de Minister van Binnenlandse Zaken in de Tweede Kamer verklaarde, goed beseffen 'dat dit compromis van technische aard is, als het ware afgedwongen door de grote technische moeilijkheden, die aan de oplossing van het politievraagstuk verbonden zijn, en men moet vooral niet denken, dat hier sprake is van een politiek compromis, waarbij in verband met de politieke constellatie van het ogenblik, een regeling is aanvaard, die technisch niet juist zou zijn'.

Dit is toch wel een merkwaardige uitspraak. Niet alleen wanneer men bedenkt dat de Commissie Langemeijer reeds verklaarde dat de ideale oplossing van het politievraagstuk ook omwille van de 'politieke constellatie' niet haalbaar was maar vooral ook omdat dit wetsvoorstel in Kamer en Senaat nagenoeg unaniem werd goedgekeurd (resp. 106 tegen 4 en 57 tegen 1). Betekende dit - na jaren van heftige discussie - veeleer niet dat men elkaar in de verdeeldheid had gevonden en dat alleen dit compromis politiek realiseerbaar was? Het politievraagstuk was ook toen kennelijk nog op de eerste plaats een politiek vraagstuk. Dit politiek karakter van het politievraagstuk komt trouwens ook tot uitdrukking in het feit dat men in de documenten en handelingen herhaaldelijk politieke opties van de Ministers van Justitie en Buitenlandse Zaken op het politievraagstuk aantreft: de politie mag geen autonome macht zijn in de Staat; het politiestelsel moet passen bij het gedecentraliseerde bestuursstelsel. En zó is het weer merkwaardig te lezen dat de beide ministers verklaarden dat de vast-

stelling in de wet van positie en taak van de politie in samenleving een miskennis zou zijn van de aard en strekking van het wetsontwerp. In dit wetsvoorstel zit toch immers een (juridische) visie op de positie van de politie in staat en samenwerking verscholen en het 'technisch vraagstuk' was toch vooral een politieke consequentie van de politieke constellatie. Waarom zou hier dan niet over gediscussieerd mogen worden?

(2) Men kan ook de vraag stellen: wat beoogden de ministers met dit compromis? Welke waren de 'technische moeilijkheden'? Dan kan men vooral lezen: er is bijzondere aandacht geschonken aan het gezag over de politie want hier juist zijn er moeilijkheden; dit ontwerp beoogt duidelijke en overzichtelijke, definitieve verhoudingen te scheppen; de gezagsverhoudingen t.a.v. de politie nauwkeurig af te bakenen etc. (is dit trouwens een technisch probleem in een parlementaire democratie?) maar ook: een goede regeling voor de politie, het goed functioneren van de politie, rust brengen in de politiegelederen, aanpassing van de politie aan de maatschappelijke ontwikkeling e.a.

Wanneer men dan wil weten wat een 'goede regeling' en 'goed functioneren' en 'maatschappelijke ontwikkeling' is dan staat men in hoofdzaak ofwel voor interne criteria (sterkte, specialisatie, efficiëntie - en dan nog: het criterium van 25.000 inwoners is zeker niet door 'strengere eisen van efficiency' bepaald maar dient vooral om het evenwicht tussen Gemeentepolitie en Rijkspolitie te waarborgen!) - ofwel voor niet toegelichte 'eisen des tijds'. De zeldzame keer dat over de bevolking wordt gesproken klinkt dit nogal teatraal: 'Op deze basis - (...) kan het politiewezen in ons land, in overeenstemming met de eisen van de rechtsstaat en met de behoeften van ons volk, zich harmonieus ontwikkelen' (14).

Men mag n.m.m. uit het bovenstaande besluiten dat dit compromis primair bepaald werd door politieke machtsverhoudingen, primair bedoeld was om politiek-ambtelijke machtsstrijd te beslechten en was gesloten 'zonder' politie en 'zonder' samenleving. De verklaring van de ministers is dan ook niet meer zo raadselachtig nl. dat het in Nederland sinds 140 jaar de politie-ambtenaar is' die in zich alle tegenstellingen tot oplossing brengt'. Dat dit alles, verstopt in een 'technisch probleem' en een 'praktische oplossing', niet zo'n 'hechte grondslag' voor een harmonieuze ontwikkeling van het politiewezen was, bleek na de goedkeuring van de Politiewet herhaaldelijk. De regering stelde zich echter telkens op het standpunt dat deze wet onverkort gehandhaafd moest worden.

De heftige en ernstige kritiek op het politie-optreden bij de escalerende ordeverstoringen in 1965—1966 in Amsterdam bracht het politie vraagstuk weer in het brandpunt van de belangstelling (15). Hier bleek in concreto hoe breekbaar het politiebestedel in het algemeen was en ook nu nog

is: de feitelijke verhoudingen tussen politie-bestuur-justitie zijn helemaal niet zo 'duidelijk en overzichtelijk' en de politie loopt én verwekt grote risico's wanneer zij tracht zelf de tegenstellingen op te lossen (16). Het compromis van de Politiewet was ernstig gecompromiteerd.

VI Regeringsontwerp Herziening Politiewet 1969

In 1968 kondigden de Ministers van Binnenlandse Zaken en Justitie een 'ontwerp tot ingrijpende wijziging van de Politiewet of voor een nieuwe Politiewet' aan. Als richtsnoer hiervoor gold 'dat, zo enigszins mogelijk niet mag worden afgeweken van de hoofdtrekken van het huidige politiebestel' (17). In dit ontwerp dat de Ministers in april 1969 als discussiestuk publiceerden, werden een aantal maatregelen voorgesteld 'om de vervulling van de politietaak te doen beantwoorden aan de allengs steeds zwaardere eisen, welke de maatschappelijke ontwikkeling daaraan stelt' (18). Tot deze maatregelen die als een 'aanpassing van de huidige Politiewet aan de eisen des tijds' moesten worden begrepen, behoorden: inrichting van politiekringen dwz. gemeenschappelijk korps van gemeentepolitie met een minimumsterkte van 90 man voor gemeenten in een stedelijk gebied; vergroting van de mogelijkheden tot coördinatie en samenwerking tussen de politiekorpsen m.n. ten aanzien van de justitiële politietaak; uitbreiding van de bevoegdheden van de centrale overheid t.a.v. de organisatie van de korpsen; benoeming van de officieren van gemeentepolitie door de centrale overheid.

Dit ontwerp werd in het Parlement nagenoeg unaniem en door de meeste belanghebbende partijen daarbuiten verworpen (19). Het gemeenschappelijke in hun kritiek was dat het ontwerp ten onrechte uitging van de instandhouding van 2 soorten politie en dat er één politie moest komen bestaande uit regionale korpsen. Andere punten van kritiek waren dat het dualisme van gezag over de politie (Openbaar Ministerie en Burgemeester) werd gehandhaafd, dat in tal van politiekringen nog geen slagvaardig politiekorps zou bestaan, dat onvoldoende rekening werd gehouden met de ontwikkelingen in de organisatie van het binnenlands bestuur. Onder de druk van deze kritiek namen de Ministers hun ontwerp in 1970 terug en stelden de Nota met vraagpunten over de herziening van de Politiewet in het vooruitzicht. Zij wilden kennelijk een nieuw débâcle voorkomen door nu wel vooraf met het Parlement en met belanghebbende organisaties uitvoerig over een nieuwe organisatie van de politie te discussiëren. We willen nog even blijven stilstaan bij dit ontwerp en zijn verantwoording:

(a) De afwijzing van fundamentele herziening van het politiebestel impliceerde de principiële overname van de meeste uitgangspunten van de

wet van '57. Ook de algemene bedoeling van dit ontwerp geleek op die van de wet van 1957: concrete verbeteringen op korte termijn. Een eerste belangrijk verschil met toen was echter dat deze keer de 'politieke constellatie' het ontwerp van de ambtelijke 'hervormers' nagenoeg unaniem verwierp.

Waarom wensten de Ministers (de Departementen) dan geen fundamentele herziening? Als argumenten werden aangevoerd: 1) de standpunten m.b.t. de meeste wenselijke organisatie lopen onverenigbaar uiteen, 2) de continuïteit van de ontwikkeling van de organisatie van de politie dreigt dan te worden verbroken, 3) de bezwaren tegen de huidige organisatie zijn door partiële herziening weg te nemen. Een van de alternatieven van het bestaande bestel nl. één nationale politie, werd afgewezen op grond van de historische ontwikkeling, gevaar voor verbreking van het algemeen aanvaarde staatsrechtelijke evenwicht t.a.v. de politie en voor desorganisatie van de politie.

Een uitvoerige en duidelijke uitwerking en afweging van alternatieven van organisatie werd evenwel niet gegeven. De bezwaren tegen de bestaande situatie waren in dit ontwerp daarenboven teruggebracht tot die- diegene waarvoor dit ontwerp een oplossing wilde zijn - andere bezwaren die sinds geruime tijd in de discussie naar voren werden gebracht, werden niet vermeld. De argumenten van 'continuïteit' en 'desorganisatie' zijn van praktische aard en zijn normaal door behoorlijke planning op te vangen. Het beroep op consensus over bepaalde uitgangspunten is misplaatst wanneer standpunten onverenigbaar uiteenlopen zoals de ministers zelf stelden. De afwijzing van een fundamentele herziening had dus zeker geen hechte basis.

(b) Was dit voorstel dan dé aangewezen oplossing voor het probleem: 'aanpassing van de vervulling van de politietaak aan de steeds zwaardere eisen, die de maatschappelijke ontwikkeling daaraan stelt'. Vergeleken met het uitgangspunt van de wet van 1957 was dit een hele verandering: de politie zelf werd hier op de voorgrond gesteld en er was sprake van oriëntatie op de samenleving. Deze probleemstelling werd echter niet uitgewerkt. De maatschappelijke ontwikkeling werd goeddeels gereduceerd tot schaalvergroting (misdad, verkeer, urbanisatie). Waarin deze schaalvergroting nu precies bestond werd niet aangegeven en over de 'steeds zwaardere eisen' werd nauwelijks gesproken. Hoe de politietaak in feite werd vervuld werd niet onderzocht en of de voorgestelde maatregelen een 'aanpassing' konden bewerken werd als vanzelfsprekend aangenomen.

Het is duidelijk dat de 'hervormers' nog leefden in de ban van het compromis, hun compromis. De oplossing stond vast: alternatieven werden geweerd en het probleem werd verdrongen.

VII De Nota met vraagpunten (1973) en de Memorie van Antwoord (1975)

We zullen hier de Nota met vraagpunten en de Memorie van Antwoord van de Ministers van Binnenlandse Zaken en Justitie op het Verslag van de Kamercommissie gezamenlijk bespreken. Bij de bespreking van deze documenten waarin de hoofdlijnen voor de nieuwe organisatie worden ontwikkeld, laten we ons weer door de 2 vragen leiden: welke is de opvatting over politie en welke zijn de uitgangspunten voor de nieuwe organisatie van de politie.

VII 1 De opvatting over politie

De 'reality shock' die het ontwerp van 1969 onderging, heeft in regeringskringen en in de hoge ambtelijke sferen kennelijk niet geleid tot een grondige bezinning op de positie en functie van de politie in de huidige samenleving. Men kan hiervan althans in de onderhavige documenten nauwelijks sporen ontdekken. Waar over dit onderwerp gesproken wordt, gebeurt dit grotendeels weer in zeer vage en algemene juridische stellingen bv. de politie moet de rechtsorde handhaven in de democratische staat, of gaat het om traditionele beschrijvingen over de plaats van de politie in het staatsbestel. Soms lijkt het erop dat dit juridisch kader wordt doorbroken, wanneer b.v. wordt gezegd 'dat de politie dienstbaar is aan de totale nederlandse samenleving' of dat de politie haar taak 'in elk opzicht met de noodzakelijke maatschappelijke relevantie kan vervullen'. Maar de ' nederlandse samenleving' wordt dan al weer direct gereduceerd tot 'alle bestuurlijke organen op elk niveau in ons land' en 'de noodzakelijke maatschappelijke relevantie' moet het politie optreden ontleenen aan het beleid dat bestuurlijke en justitiële autoriteiten in overleg met de politie voeren. Niettemin zijn de Ministers zich ervan bewust dat bezinning op de 'totale taak en taak uitvoering van de politie' nodig is. Dit zal dan een van de opdrachten zijn van de toekomstige Raad voor de Politie.

VII 2 Uitgangspunten voor de nieuwe organisatie

Bij lezing van deze documenten komt men tot de vaststelling dat de nieuwe organisatie van de politie moet steunen op de 3 volgende beginselen:

doelmatigheid, decentralisatie en dualisme in gezag.

(a) Als de belangrijke reden om het huidige politiebestel fundamenteel te reorganiseren wordt vermeld dat het niet meer doelmatig is.

Op de vraag waarom dit zo is, krijgt men in deze documenten nauwelijks

antwoord. Enerzijds wordt er gesteld dat de scheiding tussen Rijkspolitie en Gemeentepolitie ondoelmatig is en dat kleine korpsen tekort schieten op 't stuk van specialisatie, personeelsbeheer en technische uitrusting, en anderzijds wordt er met enkele woorden verwezen naar verstedelijking, schaalvergroting, de toename van m.n. de zware criminaliteit en problemen met betrekking tot de openbare orde. De ondoelmatigheid is kennelijk een evidentie. De vraag of de nieuwe organisatie zoals de ministers deze zien nl. één politie, opgebouwd uit 26 provinciale korpsen en enkele centrale politiediensten wel doelmatig of doelmatiger dan de huidige organisatie zal zijn, wordt echter helemaal niet beantwoord! Niettemin is de doelmatigheid van een politiewezen toch een gróót probleem: waaruit bestaat ze?, in welke mate en op welke wijze is ze te verwezenlijken? etc. Onderzoek naar het werkelijke functioneren van de politie in de samenleving is niet gedaan en evenmin worden b.v. de verschillende alternatieven van organisatie onder het oogpunt van doelmatigheid bestudeerd. De ernstige verwaarlozing van dit beginsel is ongetwijfeld gevolg van o.a. feit dat alleen voor een organisatie zoals de Ministers nu voorstellen, in het Parlement een meerderheid te vinden is.

(b) De ministers zijn het er mee eens dat de politie gedecentraliseerd moet worden georganiseerd op het niveau van de (26) provincies zoals die volgens de huidige plannen in de toekomst zullen worden ingericht: op dit niveau is een behoorlijke vervulling van de politietak mogelijk en kan een deugdelijke democratische controle op de politie worden uitgeoefend. Hoewel op de democratische controle op de politie in deze documenten nogal de nadruk wordt gelegd en de ministers een nauwe band tussen bestuur en bevolking van groot belang achten, wordt aan de relatie bevolking-politie in feite minimale aandacht besteed. Buiten de democratische controle via de traditionele gekozen instanties achten zij het een kwestie voor de toekomstige Raad van de Politie, van voorlichting en andere (niet nader omschreven) middelen. Of de toekomstige organisatie ook inderdaad voldoende en adequaat de behoeften en wensen van de bevolking kan opvangen?, of de bevolking niet op meer directe wijze bij uitvoering van politietaken kan of moet worden betrokken?, zijn vragen waarover deze documenten zwijgen.

Het decentralisatie-principe wordt op 2 punten verlaten. Enerzijds willen de ministers om redenen van doelmatigheid 4 centrale politiediensten inrichten (o.a. voor de zware criminaliteit en het verkeerstoezicht op de auto-wegen). Deze plannen stoten vooral in kringen van de politie op verzet. Men vreest het gevaar dat er weer 2 soorten politie komen en men acht de doelmatigheid ervan niet voldoende aangetoond. Anderzijds zullen ook weer aan het centrale gezag een aantal bevoegdheden worden toegekend,

Cyrille Fynaut De opbouw van het Nederlandse politiewezen (II)

vooral op 't vlak van de organisatie (samenwerking, rechtspositie, uitrusting, opleiding e.d.).

(c) De grootste aandacht schenken de ministers aan het dualisme van gezag. Vooral in kringen van de politie pleit men ervoor de verantwoordelijkheid van het politie optreden primair te leggen bij de bestuurlijke autoriteiten. De ministers stellen zich evenwel op het standpunt dat de verantwoordelijkheid voor de opsporing van strafbare feiten moet blijven bij het Openbaar Ministerie en de verantwoordelijkheid voor de handhaving van de openbare orde in beginsel bij de burgemeester. De moeilijkheden die door dit dubbel gezag ontstaan moeten door samenwerking en overleg worden opgelost. We zullen hier niet meer op deze discussie ingaan. Onder verwijzing naar het rapport van de Commissie Langemeyer willen we alleen stellen dat de strijd om de macht over de politie kennelijk nog lang niet is gestreden.

VIII Besluit

De documenten die hiervoor werden onderzocht hebben betrekking op de visie van opeenvolgende regeringen inzake politie en politie-organisatie. Zij geven enigermate een beeld van de grondslagen en de wijze waarop het politiewezen na W.O. II in de Nederlandse maatschappij werd/wordt opgebouwd. We willen nu nog slechts dit beeld in enkele stellingen samenvatten:

1 Het politiewezen wordt geconcipieerd vanuit een staatsbestel-opvatting en wordt niet gebaseerd op een analyse van de structuur en de problemen van de samenleving en van de behoeften van de bevolking.

2 De positie van de politie in het staatsbestel is de resultante van machtsstrijd binnen dit bestel zelf nl. tussen bestuurlijke en justitiële autoriteiten en tussen de centrale en lokale overheid. Uiteindelijk wordt deze positie gesanctioneerd door een politieke keuze die evenwel nauw aan deze machtsstrijd is verbonden (binding tussen politici en de hiervoorvermelde belanghebbende hogere instanties . . .) Het politievraagstuk is dus veel meer dan een technisch vraagstuk. De verandering van termen en de wisseling van hun betekenissen in het debat over de politie is ook de uitdrukking van deze machtsstrijd.

3 De rol van de politie wordt nauwelijks geëxpliciteerd. Wanneer hiervan wordt gesproken gebeurt dit overwegend in stereotype juridische of bestuurlijke termen. Hoe de politie in de samenleving werkelijk functioneert en of zij hierin doelmatig functioneert, wordt niet onderzocht en blijft grotendeels ook buiten beschouwing. Zelden of nooit wordt het doelmatigheidsbegrip zelf aan een kritische analyse onderworpen. Ook dit laat zien

dat de opbouw van de politieorganisatie vanuit 'grote principes' en niet vanuit de behoeften en noden van de bevolking en op basis van samenlevingsproblemen gebeurt.

Noten

- 1 Van den Hoek, W., *De geschiedenis van het Wapen der Koninklijke Marechaussee*, Den Haag 1963 (414-418; 442-448).
- 2 Van Asch van Wijk, L. H. K. G., *Het vraagstuk van de politie-organisatie*, Zwolle 1946; Van Angeren, J. R. M., De positie van de politie in de rechtsstaat, *Bestuurswetenschappen* 13e Jrg. Nr. 5, sept. 1949 (261-282); Kan, J. M., De positie van de politie in de rechtsstaat, *Tijdschrift voor Bestuurswetenschappen* 4e Jrg., 1950 (165-175).
- 3 *Rapport Commissie Langemeyer*, 's-Gravenhage 1950, pp. 102-107, 125, 131-134, 146, 187-188, 207.
- 4 *Ibidem*, pp. 102-111, 129-137.
- 5 *Ibidem*, pp. 143-150.
- 6 *Ibidem*, pp. 106, 125-129, 159-165, 211, 214.
- 7 *Ibidem*, pp. 166-215.
- 8 *Ibidem*, pp. 110, 139-141, 195-199, 219-223.
- 9 *Ibidem*, pp. 102, 111-113.
- 10 *Ibidem*, pp. 102, 110-111.
- 11 *Ibidem*, p. 101.
- 12 Hetgeen volgt is volledig ontleend aan het Tweede Interim Rapport, 's-Gravenhage 1952, van deze Commissie.
- 13 Art. 28. 'De politie heeft tot taak in ondergeschiktheid aan het bevoegd gezag en in overeenstemming met de geldende rechtsregelen te zorgen voor de daadwerkelijke handhaving van de rechtsorde en het verlenen van hulp aan hen, die deze behoeven.' Deze formule heeft al heel wat kritiek uitgelokt. Zij zou het instrumenteel karakter van de politie organisatie miskennen, ze zou te zeer aansluiten bij een statische opvatting van maatschappij, ze zou veel ruimte laten voor verregaande bevoegdheden van de politie, etc. Zie Pijls, H. M., en Frackers, W. F. K. J. F., De politie functie nader geanalyseerd, *Algemeen Politieblad*, 121e Jrg. Nr. 14, 1972 (347-354).
- 14 Vorenstaande beschouwing is gebaseerd op (1) Bijlage Handelingen 2e Kamer 1953-1954, 3525 No. 3; 1954-1955, 3525 No. 7; 1955-1956, 3525 No. 11; Handelingen 2e Kamer 1956-1957, pp. 2432-2446, 2457-2469; (2) Bijl. Handelingen 1e Kamer 1956-1957, 3525 No. 118 en No. 118 a; Handelingen 1e Kamer 1956-1957, pp. 2350-2358.
- 15 Voor de discussie direct na de gebeurtenissen in Amsterdam in de kringen van de politie, zie o.a. Perrick, F., *Naar een nieuw politiebestel. Een pleitnota*, Arnhem 1968, en de artikelenreeks over 'Ons algemeen politiewezen' van Stuitje, H., in het *Tijdschrift voor de Politie*, Jrg. 1968. Voor de discussie in politieke kringen zie o.a. *Politie en openbare orde*, Dr. Wiarda Beckman Stichting, 1967.
- 16 Zie Tweede Interim-rapport van de Commissie van onderzoek Amsterdam, 's-Gravenhage 1967, pp. 71-83, en het Slotrapport van deze Commissie, pp. 100-105, 126-137 en Bijlage 138.

Cyrille Fynaut De opbouw van het Nederlandse politiewezen (II)

17 Bijl. Handelingen 2e Kamer 1967-1968, 9300 Hoofdstuk VII No. 2, pp. 13-14.

18 *Herziening Politiewet*, 's-Gravenhage 1969.

19 Handelingen 2e Kamer 1969-1970, pp. 463-501.

20 Bijl. Handelingen 2e Kamer 1971-1972, 10124 No. 3; 1975-1976, 10124 No. 7.